

УДК 130.2:39(398)+7.08
DOI: [https://doi.org/10.17721/UCS.2023.1\(12\).14](https://doi.org/10.17721/UCS.2023.1(12).14)

Юрій Майхрович, асп.
e-mail: giorgiochivorio@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-2007-2007>
Національна музична академія України імені П. І. Чайковського,
вул. Архітектора Городецького, 1–3/11, м. Київ, 01001, Україна

ЛОКАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНОСТІ В КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ ПОКУТТЯ

Проведено аналіз співвідношення локальної та регіональної ідентичності в культурному просторі Покуття. Зазначено, що ці два поняття можуть бути розглянуті залежно від масштабів площини, на якій вони порівнюються. Досліджено культурні особливості Покуття, пов'язані з топонімами та народною мовою покутського ареалу, а також їх взаємодію з іншими аспектами соціального життя регіону. Особливу увагу приділено ролі місця як просторової основи локальної ідентичності. Встановлено, що місце є важливою складовою локальної ідентичності, маючи свої символічні, історичні та ідейні атрибути. Також підкреслено, що локальна ідентичність пов'язана з індивідом як основним суб'єктом просторової соціальної реальності. Індивід наповнює місце змістом та маркує його як "своє" чи "чуже", базуючись на почутті особливості та обраності власної самоідентифікації в глобальному контексті. Основними складовими локальної ідентичності є триада місця, індивіда та соціуму. Ці компоненти визначають унікальну конструкцію особистісної та колективної свідомості в будь-якому культурному просторі. Дослідження спрямоване на розуміння процесів формування та розвитку локальної ідентичності, її взаємодії з культурною спадщиною та соціальними проблемами регіону Покуття. Дана стаття пропонує міждисциплінарний підхід до вивчення культурної географії та розкриває нові аспекти розуміння локальної та регіональної ідентичності в контексті Покуття. Результати дослідження можуть бути корисними для культурологів, соціологів та інших науковців, що цікавляться проблематикою ідентичності та культурного розмаїття регіонів.

Ключові слова: локальна ідентичність, регіональна ідентичність, простір, Покуття, культура, соціум, індивід, місце.

Постановка проблеми. У сучасному полікультурному світі явище ідентичності виходить на перший план як антитеза інтеграційним тенденціям, підсилена страхом ризику втрати своїх індивідуальних чи колективних особливостей. Хоча, як зауважує Сергій Кримський, глобалізація поєднується нині з партикуляризацією, вона "не зліквідує етнічної полісистемності нашої планети й фундаментальної диференціації культур з їхньою ціннісною специфікою та архетипами. Людство було і залишається етнічним архіпелагом" [Кримський, 2001: 136]. У процесі зіткнення різних культур даний феномен ідентичності, уособлюючи все унікальне, самобутнє та оригінальне, стає ключовим необхідним атрибутом соціального простору, без якого цей простір неможливо уявити. Тому й актуалізація вивчення поняття ідентичності торкається більшості сфер гуманітарних наук, а його тлумачення безпосередньо пов'язане з постійними процесами змін всередині суспільства.

Аналіз досліджень і публікацій базується здебільшого на працях провідних зарубіжних та вітчизняних соціологів і філософів, кожен з яких застосовує індивідуальний підхід щодо аналізу поняття ідентичності в просторовій парадигмі. Так, З. Бауман піднімає питання модерного антропоцентризму, Е. Еріксон розглядає поняття ідентичності з погляду психоаналізу, І. Гофман – крізь призму символічного атракціонізму. П. Бурдьє торкається питань просторовості у філософії соціальних класів, а В. Лях протиставляє локальну ідентичність сучасній глобалізації.

Метою статті є дослідження співвідношення локальної та регіональної ідентичності культури історико-географічного регіону Покуття в контексті методологічних підходів культурологічного спрямування, а також визначення взаємозв'язку даних явищ та їхнього впливу на індивідуальний та колективний рівні усвідомлення.

Виклад основного матеріалу. Ідентифікація є досить складним процесом, що тісно пов'язаний з культурними, соціальними та природними особливостями. Результатом розгляду даного процесу як в особистісному, так і в груповому контексті буде ідентичність, що прив'язана до певного місця, де перебуває індивід. Та-

ким місцем є територія Покуття – історико-культурний регіон на південному сході Івано-Франківської області, що межує з Гуцульщиною та є частиною історичної географічної області Східної Галичини. Звичайно, результати дослідження при аналізі масштабніших та менших локальностей можуть значно відрізнятися. Тому й описи локальних ідентичностей, які не збігаються за ознаками адміністративних поділів, не завжди будуть однаковими, хоча й матимуть схожі риси у власних структурах територіальних властивостей ідентичності. Також потрібно звернути увагу на те, що дослідження локальної ідентичності представлені в багатьох наукових сферах, таких як філософія, історія, етнографія, соціологія та інші. Звідси виходить, що основи аналітичної складової, методологія, результати та заглиблення в суть даного явища у кожній науковій ланці будуть інтерпретуватися по-різному. Філософи зазвичай фіксують суперечності понять людини та роду як недосяжної тотожності. Соціологічна фіксація відбувається на рівнях індивідуальних та суспільних усвідомлень з прив'язкою до території. Культурологічний аспект дослідження передбачає міждисциплінарну проєкцію, яка не виключає, а розширяє аналітичну предметність, зокрема з інтенцією на аналіз просторової реальності, що відображається в культурному різноманітті, загальному способі життя, побутових особливостях та способах людської самореалізації в навколишньому світі [Хашієва, 2015: 40–41].

Звернемося, наприклад, до розуміння терміна "ідентичність" в контексті соціології, що використовувався здебільшого для характеристики проблем етнічного та релігійного характеру в контексті тривожних передчуттів минулого століття, які наростали в соціумі у зв'язку з втратою сенсу індивідуального існування різноманітних утворень подібного роду. З. Бауман розглядає поняття ідентичності в контексті модерного концепту індивідуалізованого суспільства. Бауман аналізує трансформації соціального світу, його структуру і положення в ній конкретного індивіда, а також специфіку світосприйняття та самоідентифікації людини в просторі сучасного суспільства. Дана індивідуалізація в автора виступає як процес перетворення ідентичності з того, що дано, в те, що

потрібно знайти. Цей процес є об'єктивною реальністю та одним з головних факторів соціального порядку. У даній просторовій реальності дії окремих індивідів скеровані на "щоденну зміну і перегляд мережі взаємодій, що називається суспільством" [Bauman, 2000: 30].

Ключовою одиницею простору і мірилом всього науковець вважає саме індивідуальність людини. Тому й конструювання простору за допомогою модерних шаблонних схем побудови міських чи сільських локальних одиниць та прояви їх ідентичності просто неможливі без врахування того, що будь-який соціальний простір саморегулюється постійними змінами всередині себе, накладаючи один на одного пласти історичних випадковостей та різних традиційних асиміляцій. Іншим чином, "соціально/культурно індивідуальний і знеособлений простір [...] визначатиме просторове розташування предметів", а «центр тяжіння в організації простору зміститься від питання "хто"? до питання "з якої точки простору"?» [Бауман, 2008: 29–30]. Саме тому важко уявити собі в соціальному просторі покутських міст (Коломия, Надвірна, Городенка), сформованих архітектурними принципами австро-угорської доби, закладену в них початкову функціональну одноманітність. Адже вони піддавалися часовому впливу, розбавлялись радянськими та модерновими конструкціями, а загальний антураж і надалі наповнюватиметься вкрапленнями сучасних тенденцій, репрезентантами яких ставатимуть нові покоління індивідів з власною ідентичністю. До прикладу, на площі Відродження покутського міста Коломия в XIX столітті проходила залізна дорога, що з'єднувала між собою регіони Східної Галичини з двома столицями – Віднем та Будапештом. Наразі цього функціонального атрибуту, який би натякав сучасникам на історичну причетність до європейської культури, там немає. А назва самої вулиці мінялася разом з офіційною ідеологією, яка й визначала загальнодержавну ідентифікацію. Так, за часів Австро-Угорщини вона називалась площа Ринок, за польської влади – площа Пілсудського, а вже в радянську добу носила назву площі Леніна. Таким чином, локальна ідентичність регіональних топонімів залежить від масштабнішої загальнодержавної вітчизняної ідентифікації.

Більш розробленою та розвинутою в контексті просторових перетворень теорія ідентичності виступає в роботах Е. Еріксона, де була значно розширена система понять, пов'язаних поняттям "ідентичність", та був даний імпульс у формуванні соціального психоаналізу. Еріксон розглядає ідентичність як внутрішню безперервність і тотожність саме особистості, що формується в процесі розвитку та виконує безперервні функції адаптації. Так, Еріксон виокремлює три рівня ідентичності: 1) індивідуальний рівень – сформований уявленнями індивіда про себе в рамках певної фізичної форми, темпераменту, характеру та усвідомлених минулого, теперішнього і майбутнього; 2) персональний – передає відчуття людиною власної неповторності, обраності та унікальності життєвого досвіду; 3) соціальний рівень – особистісний конструкт, який виражає внутрішню солідарність людини з ідеалами та стандартами певних соціальних груп [Erikson, 1994: 44]. Хоча дані рівні ідентичності і стосуються психології особистості, спробуємо екстраполювати їх на локальну ідентичність території Покуття, що буде доречнішим в контексті даної статті. Таким чином, розглядаючи тепер вже рівні локальної ідентичності міста чи регіону, отримуємо: 1) географічно-традиційний рівень – сформований особливостями розташування та архаїчними звичаями, пов'язаними з природними місцевими умовами (пантеїстично-

християнський світогляд, обумовлений тісним контактом людини, Бога та гірської природи); 2) історико-побутовий – який передає унікальність розвитку етносу, його життя та елементів побуту в контексті історичного досвіду (вплив польської та німецької культури і їхня інтеграція в місцевий соціум); 3) соціально-ідеологічний рівень – той, що виявляє загальні ідеали місцевості та їхню трансляцію в сферу соціуму (події визвольних рухів різних століть, прояви громадської та політичної активності).

Аналізуючи індивідуальні ідентичності як частини локальної, варто згадати і фундаментальні дослідження І. Гофмана, основним напрямом яких були символічні соціальні взаємодії, що досить часто торкалися питань філософії, психології та психіатрії – наук, найтісніше пов'язаних з поняттям ідентичності. Вчення про соціальну реальність, що було в основі соціологічної науки середини минулого століття, вказувало на конструювання просторової реальності усіма членами соціуму та її постійну підтримку у певному стані завдяки індивідуальним світоглядним позиціям, ознакам поведінки та узагальненим знанням всіх представників конкретного суспільства. Тому й будь-які дослідження просторової реальності в контексті локальної ідентичності неможливі без зосередження фокусу на особистості, яка і є в своєму множенні творцем навколишньої соціальної реальності.

Певні відхилення від загальноприйнятих норм та розпорядків розглядаються Гофманом як порушення в стабільності соціальної просторової реальності, хоча поняття "нормального" та "ненормального" в сучасному суспільстві є нестабільними й видозміненими явищами. Саме ці процеси нерозривно пов'язані з площиною ідентичності, адже прийняття або відсторонення індивідом культурних норм конкретного простору вирішують його подальшу комунікацію з оточуючим середовищем. І в даних соціальних явищах протиставляються добровільне прийняття та нав'язане ототожнення власної ідентичності з локальною ідентичністю місцевого ареалу. У той час коли відбуваються розбіжності індивідуальної та соціальної ідентичності, тоді запускається і процес стигматизації як комплекс негативних загальних стереотипів, який найчастіше спричинений невідповідністю індивідів усталеним нормам [Goffman, 1986: 20]. Гофман описує цю невідповідність здебільшого в контексті фізичних вад та розумових відхилень, хоча вона може бути продиктована етнічними, гендерними, субкультурними та іншими сторонами соціального утворення. Такі індивіди вибудовують власні спільноти, які згодом переростають і у локуси, де їхні особливості сприймаються як норма, тому "серед своїх [...] стигматизований індивід може використати свій недолік як основу для організації життя" [Goffman, 1986: 21]. Культурологічна призма дослідження проблеми локального та регіонального актуалізує ідею "присутності Іншого" в контексті самоідентифікації людини через Іншого. Так, до прикладу, на думку французького філософа, представника феноменології Моріса Мерло-Понті: "у культурному об'єкті я відчуваю приховану під покровом анонімності присутність іншого" [Мерло-Понті, 2001: 415]. Для дослідника власне людський (культурний) світ виникає тоді, коли складається система "Я – Інший" з внутрішніми взаєминами обидвох, де Інший виступає носієм певної поведінки.

Не дивно, що різні соціальні групи, які впродовж тривалого часу не зуміли інтегруватися в загальний устрій громади, створювали власні локальні форми самобутньої ідентичності зі своїми правилами та нормами поведінки. Скажімо, українське населення Покуття

впродовж століть протиставляло себе іншим етнічним групам у складі поляків, німців та гебреїв за допомогою ідейних, релігійних та побутових ознак. Така потреба в самоідентифікації актуалізувалася та закріпилася згодом і в еміграції серед західноукраїнської діаспори, що дозволило зберегти культурні особливості рідного краю багатьом поколінням переселенців. Однією з таких ознак є славнозвісна вишиванка, яку одягають не тільки з нагоди релігійних чи світських подій, а й носять представники інтелігенції. Одним із законодавців такої моди був Іван Франко, який носив вишивану сорочку щоденно з класичним костюмом. Можна собі тільки уявити, як сприйняла б таку новацію в образі нашого земляка європейська політична еліта, якби Франко пройшов до Віденського парламенту чи Галицького сейму. У наш час цей елемент одягу вже давно став атрибутом ідентифікації не тільки покутян та галичан, але й всіх сучасних громадян України, і все-таки "саме завдяки Франку вишиванка у свідомості українців стала не лише традиційним елементом народного одягу, а й маркером модерної національної ідентичності" [Тихолоз, 2016]. Варто згадати й скульптуру української писанки в канадському місті Вегревіль, де 40 відсотків населення має українське коріння. Даний пам'ятник, який є одним із впізнаваних символів сучасної Канади та ролі українців в житті цієї країни, перекликається з коломийською писанкою-музеєм, що давно стала архітектурним символом Покуття та ознакою регіональної ідентичності.

Торкаючись згаданої вище теми етносоціальних груп покутського населення, варто зазначити, що саме поляки зробили значний внесок у розуміння та вивчення окремих культурних цінностей цього регіону. На цьому акцентує увагу у своєму дослідженні вітчизняна науковиця Л. Триняк. У фундаментальних працях польські дослідники описали різні аспекти життя та культури покутського населення. О. Кольберг у роботі "Покуття" детально висвітлює різні аспекти соціальної організації та життєдіяльності мешканців Покуття. Він описав традиційний одяг, вишивку, харчування, народну архітектуру, господарські заняття та традиційний транспорт, а також зосередився на календарних обрядах та сімейних звичаях Покуття. Крім того, він зібрав та класифікував багато покутських пісень різних жанрів, включаючи чумацькі, козацькі та опришківські, а також збирав фольклорні матеріали, казки, загадки та прислів'я. Л. Вайгель, К. Мрочко та Ю. Шнайдер також долучилися до вивчення Покуття. Вони зосередились на різних аспектах життя та культури покутського населення. Л. Вайгель описував традиційну звичаєвість гуцульсько-покутського прикордоння, К. Мрочко та Ю. Шнайдер досліджували господарську зайнятість та духовні вірування мешканців Снятинщини і Печеніжинщини. Ці розвідки польських науковців були засновані на широкому колі автентичних матеріалів, що безпосередньо зібрані в Покутському регіоні. Вони використовували народознавчі методики та намагалися комплексно висвітлити різні аспекти життя та культури місцевого населення. Завдяки їхнім працям ми отримали цінний інформаційний матеріал про соціальну, культурну та господарську діяльність мешканців Покуття. Таким чином, дослідницька праця польських науковців є надзвичайно цінним джерелом знань про Покуття і допомогла зберегти та вивчати цю унікальну культурну спадщину, що в подальшому розширило "розуміння локального та загальнонаціонального у висвітленні традиційної етнокультури покутян" [Триняк, 2018: 7].

Важливо проаналізувати особливості понять локальної та регіональної ідентичності, які є ключовими

маркерами-інструментами дослідження, та їх співвідношення в контексті даної статті. Локальне як те, що не виходить за певні межі та властиве певному середовищу, може бути частиною регіонального, його складовою. У той час як регіональне постає цариною, що об'єднує групу країн або території однієї країни, які мають певні спільні якості, та може розглядатися як локальне відносно глобального. Саме різниця в масштабуванні просторового дискурсу в рамках культурологічної регіоналістики визначає диференціацію чи ототожнення понять локального та регіонального. Саме ж "місце" та його ідентичність пов'язані з масштабуванням культурної географії, у пріоритеті якої буде звичайні поділ на країни, регіони, райони, міста і так далі. У цьому і полягає багаторівнева система територіальних одиниць, з якими асоціює себе індивід. Соціальні суб'єкти, звичайно, можуть самоідентифікуватися на всіх означених рівнях. Незмінним залишається тільки одне: в яких би контекстах не розглядалась "локальність" (регіональному, державному, континентальному чи глобальному), вона завжди буде територіальною одиницею у формуванні соціокультурних ареалів. Саме локальність є тим суб'єктом, що інтегрує в глобальну мережу взаємодій місцевий соціум зі збереженням його традиції, культури та індивідуальної специфіки, залишаючись при цьому "політично й історично обумовленою" [Gille, O'Rian, 2001: 288].

Усередині себе локальна ідентичність найчастіше формується за допомогою певної системи впізнаваних символів та історичного контексту, які накладаються на пласт сучасних суспільних перетворень. Таким чином задовольняється необхідність ідентифікації соціуму в межах означеної території з конкретними ментальними ознаками, що дозволяє конструювати загальний культурний простір, в якому знаходиться й сам регіон. Локальна ідентичність також є і складовою просторової парадигми та її суб'єктивних явищ. Разом вони утворюють цілий пласт соціальних ідентичностей. Наповнення локальної ідентичності тісно пов'язане з ареалом самовизначення індивіда, яке відображається в конкретних цінностях, уявленнях та змістах. Різні соціальні та культурні явища, ідеологія, релігія, міфологія, фольклор та мистецькі репрезентації відіграють роль символічних елементів конкретного простору в контексті локальної ідентичності. Дані явища конструюють систему ідейних орієнтацій та соціальних дій індивідуальних чи колективних суб'єктів.

Як бачимо, головним фактором локальної ідентичності є поняття "простору" – місця, яке населяє певний локальний соціум, наповнюючи його власними самобутніми культурними особливостями. Зв'язок із конкретною територією, причетність до місцевих подій та єднання акторів у різномотивовані групи "свого", "рідного" також є показниками локальної ідентичності. Формування окремишого світогляду, що виражається у ставленні до певних явищ, тлумаченні подій та епізодів чи загальній діяльності, безпосередньо залежить від внутрішньої соціальної самоорганізації індивідів та від конкретно визначеного місцеперебування. Така внутрішня самоорганізація і культурна самобутність створюють локальну ідентичність, яка натхненна своєю ідеологією та підтримується місцевою спільнотою. "Однак саме культура, що утворює її комплексне ядро, виступає потужним інтегруючим символічним (духовним) ресурсом, що підтримує тотожність, не дивлячись на глибину трансформацій, що відбуваються" [Хашієва, 2015: 40].

Потрібно зауважити, що локальна ідентичність за своєю суттю є унікальним конструктом зовнішнього та внутрішнього впливів, які одночасно формують дане явище за допомогою ідеологічних принципів, взятих із

соціальних перетворень (зовнішні фактори) та усталених світоглядних позицій колективної свідомості (внутрішні чинники). Останні хоч і змінюються в процесі розвитку навколишнього простору, та все рівно прив'язані до "своїх", "рідних", "корінних" цінностей на ментальному рівні. Досить часто дані цінності наштавхуються на контраверсійні моделі "чужого" та "неприйнятного" як всередині соціокультурного простору, так і на його кордонах, що призводить до взаємозаперечення двох моделей світосприйняття та нав'язування власних норм ідентичності. Тому й "самоідентифікацію" як процес постійних пошуків та перетворень разом з "ідентичністю" як кінцевим результатом уподібнюваних дій в просторовій парадигмі локальностей можна вважати досить гнучкими, а іноді й керованими явищами, що піддаються регуляції та активізуються під впливом навколишніх суспільних трансформацій.

Найдоступніше, на думку автора, такі зміни в самоідентифікації та ідентичності регіону (в даному випадку Покуття) демонструє його внутрішній поділ за окремими локальними ознаками. В першу чергу це стосується особливостей південно-західного діалекту корінного населення покутських міст та сіл, де завдяки схрещенню "гуцульського говору і наддністрянських елементів постав покутський говір" [Сеньків, 2014: 100]. В одному тільки ареалі вищезначеного регіону діалекти можуть мінімально, але все-таки різнитися між собою, що надаватиме характерних рис кожному з них для ототожнення індивіда з певним місцем. Скажімо, середньостатистичний житель покутського міста вживатиме слово "подивитися", хтось використає народне закінчення "подивитиси", а жителі сіл можуть вживати й більш автентичну вимову – "подевитиси". Даний приклад внутрішньої регіональної диференціації дозволяє всередині конкретного простору визначати "свого" та "чужого" (за принципом дихотомії "свій – чужий"), та тільки до того моменту, поки ознаки даного простору не порівнюються з ознаками іншого. Тому при більш масштабному зіставленні двох регіонів (як приклад, Покуття – Буковина) будь-які внутрішні відмінності кожного з них нівелюються, оскільки тепер вони будуть розглядатися в комплексі "свого" в контексті загальної локальної ідентичності.

Іноді бажання окремих індивідів здаватися "своїми" в певному просторі, щоб бути дотичними до своєрідної культурної ідентичності, виглядає досить недоречно, хоча й не порушує жодних процесів самоідентифікації. Можна згадати героя кінострічки Гая Річі "Snatch" (2000) Даґа "Голову", який прикидався євреєм, адже вірив, що це допомагає йому успішно вести свої справи в середовищі лондонських ювелірів. Так чи інакше, в соціальному просторі "по-різному відносяться, з одного боку, до тих, хто неправдиво представляє себе людям, щоб проштовхнути власний інтерес чи певного колективу, або спотворює своє представлення заради жарту і випадково, а з іншого боку, хто робить це заради особистої психологічної або матеріальної вигоди" [Goffman, 1956: 39]. Тому й своєрідні особливості певного культурного простору можуть залучати індивіда або відштовхувати його в площині інших локальних ідентичностей на пошуки власної самоідентифікації. Як уже з'ясувалося раніше, глобальна та локальні ідентичності можуть ототожнюватися та різнитися залежно від того контексту, в якому дані явища розглядаються. Та їхня найбільша спільність полягає саме у протистоянні глобалізаційним тенденціям сучасності, вплив яких поширюється на узвичаєні ідентичності, пов'язані зі сімейними цінностями, релігією, формами державності та традиціями. Як зазначає вітчизняний дослідник В. Лях, такі

тенденції в глобалізаційних течіях розвивають значущі для індивіда ідентичності разом з усталеними аспектами його життя, провокуючи так звану "кризу ідентичності", якій присвячено багато досліджень у філософії, психології та соціології, що викликає значні зміни індивідуальної, а звідси – соціальної психосфери. Тому й певні трансформації на соціокультурному, духовному та ідейному рівнях призводять до поступового розриву особистості з атрибутами "своєї" ідентичності, невизначеності світоглядних позицій, що породжує почуття "світу без опори" [Лях, 2006: 4–5].

Розглядаючи поняття регіональної ідентичності, варто повернутися до вищезгаданих контекстів різномасштабного вивчення локального, коли регіональні одиниці найчастіше інтерпретуються як локальні у відношенні до держави і її складових (областей, земель, краю). Вирішальним фактором у диференціації окремих соціальних суб'єктів стає етнокультурна ідентичність, що не завжди відповідає чітко означеним адміністративним поділам, а формує власний особливий простір історико-культурних регіонів. Тому й Покуття, що займає лише частину Івано-Франківської області, як і будь-який етнокультурний регіон, не має чітких кордонів на політичній карті України, але відрізняється своїми культурними особливостями в контексті мови, звичаїв та історичної спадщини, хоча й розглядається у вітчизняному культурному просторі західних регіонів України як частина історико-географічної території Східної Галичини. Така відсутність чітких адміністративних меж історико-культурних регіонів на картах загальної класичної географії зумовлена тим, що їх найчастіше можна розглядати у просторі саме культурної, а не фізичної географії.

Дослідник П. Бурдьє наголошує на тому, що соціальний простір – це не просто фізичний простір. Справа в тому, що соціальне намагається якнайповніше реалізуватися та відобразитися в фізичному полі. Тому й фізичне усвідомлення простору, в якому ми перебуваємо, осмислюється важче, адже він (простір) сконструйований та розмічений саме соціально. Фізичний простір не може мислитися в такій своїй якості інакше як через абстракцію (фізична географія), тобто ігноруючи рішучим чином все, чому він зобов'язаний, будучи населеним і присвоєним. Інакше кажучи, "соціальні структури перетворені на фізичні структури, що організуються та кваліфікуються як соціальні" [Bourdieu, 1996: 16]. Регіональна ідентичність поєднує у собі соціальний та фізичний простори, які є сукупністю факторів, що наділені як різними, так і взаємопов'язаними властивостями. Здатність усвідомлення індивідами свого конкретного місцезнаходження, що зумовлене фізичним простором, дозволяє ще й ідентифікувати себе з певними соціальними ролями. Тому й протиставлення локальностей села, містечка та великого міста навіть в одному регіональному просторі Покуття будуть створювати соціальну стратифікацію в узагальнених представленнях акторів, що їх населяють. І наповнена вона буде не тільки згаданими вище особливостями діалектних диференціацій периферії та центру регіону, але й протиставленням більш тісних зав'язків роду, земляцтва чи клановості. А вони у свою чергу пов'язані з побутовими, релігійними, соціальними та світоглядними особливостями, що розвивалися під впливом поліетнічного культурного розмаїття Східної Галичини, утворивши самотутні форми внутрішньорегіонального простору Покуття. Дана стратифікація здатна призвести до "символічної боротьби", що "може проявитися через дії представлення, індивідуальні або колективні, спрямовані на те, щоб змусити побачити і змусити оцінити пе-

вні реалії" [Bourdieu, 1996: 17]. Такі дії можуть надавати регіональній ідентичності як позитивних, так і негативних рис, які продукуються самою внутрішньою спільнотою (здебільшого позитивні риси) та слугують стереотипними інструментами характеристики конкретного регіону поза його межами.

Висновки. Таким чином, через аналіз співвідношення локальної та регіональної ідентичності в культурному просторі Покуття було звернено увагу на їхню диференціацію та ототожнення в межах конкретного регіону. А самі поняття "локального" та "регіонального" варто розглядати залежно від масштабів площини, в якій ці два явища зіставляються в рамках культурної географії. Вперше, завдяки міждисциплінарному підходу в культурологічній регіоналістиці, було висвітлено окремі культурні особливості регіону Покуття, пов'язані з топонімами та народною мовою покотського ареалу, та їх взаємодію з іншими аспектами соціального життя регіону. Важливим є й означення ролі місця як просторової основи локальної ідентичності, що стає її головною складовою з власними символічними, історичними та ідейними атрибутами. Окрім цього, доведено, що будь-яка локальна ідентичність нерозривно пов'язана із основним суб'єктом просторової соціальної реальності – індивідом, який наповнює змістовністю конкретне місце і маркує його як "свое"/"чуже", що спричинено насамперед відчуттям особливості та обраності власної самоідентифікації в глобальних межах. Саме триада місця, індивіда й соціуму складає основу локальної ідентичності – унікального конструкту особистісної та колективної свідомості в парадигмі будь-якого культурного простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Бауман, З. (2008). *Глобалізація: Наслідки для людини і суспільства*. Пер. І. Андрущенко. Київ, Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 109.
- Крымский, С. (2001). Цивилизационный статус глобализации. *Практична філософія*, (2), 133–141.
- Лях, В. (2006). Свобода і пошук нових форм ідентичності в добу глобалізації. *Мультиверсум. Філософський альманах*. URL: <http://www.socio.sp.ua/analit/globalisation.html>.
- Мерло-Понті, М. (2001). *Феноменологія сприйняття*. Пер. О. Йосипенко & С. Йосипенко. Київ, Український Центр духовної культури, 552.
- Сеньків, І. (2014). *Гуцульська спадщина. Праці з життя та творчості гуцулів*. Верховина, Гуцульщина, 512.
- Тихолоз, Н. (2016). *Франко у вишиванці*. URL: <https://frankolive.wordpress.com/2016/05/18/>
- Триняк, Л. В. (2018). *Покуття в етнографічних дослідженнях XIX – 30-х рр. XX ст.* (Кваліфікаційна наукова праця, рукопис). Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спе-

ціальністю 07.00.05 – етнологія. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Міністерство освіти і науки України, Івано-Франківськ, 252.

- Хашієва, Л. (2015). Глобалізація та ідентичність: взаємозв'язок глобального й локального. *Актуальні проблеми державного управління*, (2), 38–44.
- Bauman, Z. (2000). *Liquid Modernity*. Cambridge, Polity Press, 228.
- Bourdieu, P. (1996). *Physical Space, Social Space and Habitus*. Oslo, Institute for Social Research, University of Oslo, 22.
- Erikson, E. (1994). *Identity: Youth and Crisis*. New York, W. W. Norton & Company, 336.
- Gille, Z., & O'Rian, S. (2001). Global Ethnography. *Annual Review of Sociology*, (28), 271–295.
- Goffman, E. (1986). *Stigma: Notes on the Management of the Spoiled Identity*. New York, A Touchstone Book, 168.
- Goffman, E. (1956). *The Presentation of Self in Everyday Life*. Edinburgh, The Bateman Press, 163.

REFERENCES

- Bauman, Z. (2008). *Hlobalizatsiia: Naslidky dlia liudyny i suspil'stva* [Globalization: The Human Consequences]. Kyiv, Vydavnychiy dim "Kyievo-Mohyl'ans'ka akademiia".
- Krymskii, S. (2001). Tsyvilizatsyonnyi status hlobalizatsii [Civilizational status of globalization]. *Praktychna filosofia*, (2), 133–141.
- Liakh, V. (2006). Svoboda i poshuk novykh form identychnosti v dobu hlobalizatsii [Freedom and the search for new forms of identity in the era of globalization]. *Multiversum. Filosofskyi almanakh*. URL: <http://www.socio.sp.ua/analit/globalisation.html>.
- Merleau-Ponty, M. (2001). *Fenomenolohiia spryiniattia* [Phenomenology of Perception]. Kyiv, Ukrainian Center for Spiritual Culture.
- Sen'kiv, I. (2014). *Hutsul'ska spadshchyna. Pratsi z zhyttia ta tvorchosti hutsuliv* [Hutsul Heritage: Works on the Life and Creativity of Hutsuls]. Verkhovyna, Hutsul'shchyna.
- Tykholoz, N. (2016). *Franko u vyshyvantsi* [Franko in Embroidery]. URL: <https://frankolive.wordpress.com/2016/05/18/>.
- Tryniak, L. V. (2018). *Pokuttia v etnografichnykh doslidzhenniakh XIX – 30-xx rr. XX st.* [Pokuttia in Ethnographic Research of the 19th – 30th of the 20th Century]. (Qualification Scientific Work, Manuscript). Dissertation for the Degree of Candidate of Historical Sciences, Specialization 07.00.05 – Ethnology. Prykarpatian National University named after Vasyl Stefanyk, Ministry of Education and Science of Ukraine, Ivano-Frankivsk.
- Khashyieva, L. (2015). Hlobalizatsiia ta identychnist: vzaiemoz'v'azok hlobal'noho y lokal'noho [Globalization and Identity: The Interconnection of the Global and the Local]. *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinn'a*, (2), 38–44.
- Bauman, Z. (2000). *Liquid Modernity*. Cambridge, Polity Press.
- Bourdieu, P. (1996). *Physical Space, Social Space and Habitus*. Oslo, Institute for Social Research, University of Oslo.
- Erikson, E. (1994). *Identity: Youth and Crisis*. New York, W. W. Norton & Company.
- Gille, Z., & O'Rian, S. (2001). Global Ethnography. *Annual Review of Sociology*, (28), 271–295.
- Goffman, E. (1986). *Stigma: Notes on the Management of the Spoiled Identity*. New York, A Touchstone Book.
- Goffman, E. (1956). *The Presentation of Self in Everyday Life*. Edinburgh, The Bateman Press.

Надійшла до редколегії 26.04.23

Yurii Maykhrovych, PhD Student
e-mail: giorgiochivorio@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-2007-2007>
Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine,
1-3/11 Architect Horodetsky St., Kyiv 01001, Ukraine

LOCAL AND REGIONAL IDENTITIES IN THE CULTURAL SPACE OF POKUTTIA

This scientific article delves into the analysis of the intricate relationship between local and regional identity within the cultural milieu of Pokuttia. It sheds light on the processes of differentiation and identification that occur within this particular region. Notably, the understanding of the terms "local" and "regional" is contingent upon the scales of the spatial plane where these phenomena are juxtaposed within the realm of cultural geography. A pioneering interdisciplinary approach in cultural regional studies has brought forth a comprehensive examination of various cultural peculiarities specific to the Pokuttia region. These peculiarities encompass elements such as toponyms and the local language prevalent in the Pokuttian area, and their intricate interplay with other social aspects of the region's vibrant life. Through this multidisciplinary lens, a deeper understanding of the intricate tapestry of the region's cultural landscape has been attained. The essence of the discourse is the pivotal role that place assumes as the spatial foundation of local identity. Place emerges as a significant constituent imbued with its own set of symbolic, historical, and ideological attributes. It serves as a profound backdrop against which the nuances of local identity are shaped and expressed. Consequently, the profound interconnection between place and identity becomes a cornerstone for comprehending the complex dynamics within the Pokuttian cultural space. Moreover, this research affirms the inseparable link between local identity and the individual as the principal agent of spatial social reality. The individual, by infusing meaning into a particular place, distinguishes it as either "one's own" or "foreign." This dichotomy is primarily informed by a profound sense of uniqueness and a conscious choice in self-identification within the overarching global context. The interplay among place, individual, and society emerges as the fundamental constituents representing the fabric of local identity – an intricate construct encompassing both personal and collective consciousness within the broader paradigm of cultural space. The insights provided in this article offer valuable contributions to the understanding of the intricate interplay between local and regional identity within the unique cultural context of Pokuttia. Scholars and researchers in the fields of cultural studies, geography, and related disciplines will find these findings pertinent to their exploration of identity dynamics and cultural diversity in various regional contexts.

Keywords: local identity, regional identity, space, Pokuttia, culture, society, individual, place.